

➔ Natis 12.000. Stajerc stane za celo leto samo 60 krajcarjev. ➔

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuj
v gledališkem posloppju.

Stajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Sestavki dobrodošli.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do pondeljka pred izdajo do-
tične številke vpsolati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuj za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Pri odjemanju več ko 10 števk pri-
meren rabat.

Cena za oznanila za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

Štev. 11.

V Ptuj v nedeljo dne 2. junija 1901.

II. letnik.

Vabilo

k

potevalnemu shodu Slovenske kmečke zveze

ki se bode vršil

v nedeljo, dne 9. junija

ob 3. uri popoldan

v Pesnici

v gostilni g. Flucherja.

Predmet dnevnega reda:

Položaj kmečkega stanu

Gostje dobro došli!

Hofrat Lojkovič pred nebeškimi vrati.

V svoji kadilni kamri, zraven nebeških vrat, sedi
Peter in dobrovoljno kadi iz svoje fajfice ter pre-
pira „Štajerca“.

Kar naenkrat zaropče po nebeških vratih: bum,
bum, bum; znamenje, da je zopet ena uboga duša
prijatelj, ki hoče v nebesa.

Peter počasi vstane, položi fajfico in časnik na
stran in hoče iti odpirat.

Zopet zaropče po vratih, pa sedaj malo bolj
kot prej.

„No, no“ godrnja Peter; „ta pa že ne zastopi
manere in odpre linico. Zunaj stoji en star gospod
v fraku, na katerem se bliščijo tri ali štiri medalje.“

„Kaj pa bi rad?“ vpraša ga Peter uljudno. Zunaj
stojeci gospod z lepimi medaljami na fraku pa se
zami ježno, poln nepotrpežljivosti in se zareži nad

Prvi potovalni shod „Slovenske kmečke zveze“ v Slov. Bistrici.

Dne 19. maja t. l. vršil se je potovalni shod
„Slovenske kmečke zveze“ v gostilni g. Neuholda.
Gibanje in trume stoječih kmetov po ulicah je znamenjevalo
na velikansko udeležbo.

Ob navedeni uri, ob treh popoldne so se na-
polnili velikanski prostori Neuholdove gostilne. — Iz
gostilne g. Peter Novak-a je prišla tudi trumica
„extrem-klerikalcev“ pod vodstvom g. kaplana iz
Makolj; bilo jih je 19 in ž njimi še 8 naprednjakov.

Kmet g. Peter Zadravec iz Ormoža se pred-
stavi ljudstvu kot predsednik „Slov. kmečke zveze“,
pozdravi zbrane s krščanskim pozdravom „hvaljen
bodi Jezus Kristus“, — kteremu pozdravu so se
klerikalci v srd ljudstva posmehovali. (Ne naznamo
istih zasmehovalcev ravno po imenu, če pa treba,
pa jih bomo.) Videlo se je naravno, da klerikalci
niso prišli iz dobrega namena, temveč po njihovi
navadi le delat „škandal“. G. Zadravec otvori zborovanje;
ročno in strogo tirjajo klerikalci, da se mora g. Za-
dravec kot predsednik legitimirati (skazati) kdo da
je in od kod. Postal je v dvorani šum. G. Kresnik,
kmet iz Črešnjevca pomiruje ljudstvo ter pojasni,
da ima pravico tirjati za legitimacijo le političen

Petrom kakor kak birič: „Notri, v nebesa hočem
iti. Stojim že zunaj skoraj pol ure in na čakanje,
kar moraš sam vedeti, jaz nisem navajen.“

„Tako, tako,“ pravi Peter nato in se mu špansko
nasmeje. „Kdo pa si le ti, da ne moreš počakati,
kaj?“

Gospod z medaljami na fraku, se pa napihne
kakor kaka žaba in pravi prav poredno: „Jaz sem
hofrat Lojkovič, si razumel? In bi lepo prosil, da se
na mojo službo malo ozir jemlje.“

„A kaj, hofrat sem, hofrat tje“, odgovori mu
Peter. „Tu gori v nebesih smo vsi enaki; pri nas
ni nobenega razločka, če ima kdo kako medaljo ali
ne. To si le dobro zapomni. Predno te pa pustim
notri, mi moraš pokazati svoje „šrifte“, da vidim,
če si resnično tisti, o katerem mi tukaj blebetaš.
Jaz morem zdaj, odkar se vsakovrstni ljudje k nam
pritepljejo, „strogo kontrolo“ izvrševati.“

komisar, žandarmerija ali obč. predstojništvo. Klerikalci so se osramoteni nekaj pomirili. Bil je ta prizor enak tistemu dogodku, ko so v vrtu Gecemane Farizeji in njih hlapci napadli Kristusa ter ga vprašali za legitimacijo i. t. d.

Potem je govornik Kresnik pojasnil kmečki položaj, politično kmečko moč; mnogobrojne nepotrebne klube v državnem zboru, med katerimi pa najpotrebnejšega manjka in to je — kmečki klub. Govornik pojasni, da je narodno fanatično sovraštvo, naj že bo od ene ali druge strani vzrok pogina, ne samo kmečkega stanu, temveč polagoma tudi države. Omenil je dalje govornik, da vsi drugi stanovi: duhovniški, uradniški, odvetniški, učiteljski, častniški itd., v katerih se nahajajo različna narodna čutstva in mnenja, ne poznajo narodnega sovraštva kadar se gre za korist in dobiček njih stanu, ter tudi kmetje: Nmec, Slovenec, liberalec, konservavec i. t. d. bi morali skupno delovati za blagor kmečkega stanu, ker vsak ima iste težave in britkosti, vsakemu so iste duri v štibernico odprte in vsak drži plug za roge je-li Nmec ali Slovenec. Geslo „svoji k svojim“ je takorekoč prav vzeto, le sleparija in šuntarija hujskačev in puntarjev, ker ravno tako izkoriščuje in kožo odira slovenski doktor narodnjaku, kakor nemški. Strankarski zapeljivci porabljajo narodnjake dokler jih potrebujejo, so pa enkrat izkoriščeni, jih vržejo na stran kakor kuharica izstisnjeno limono. Govornik dokaže, da ravno narodni doktorji so roparji slovenskega kmetov ter si pridobili po eden, dva do trikratstotisoč premoženja večinoma iz krvavih kmečkih žuljev, potem se še nesramno vsiljujejo kmetom za zastopnike. Govornik omeni, da so povsod izjeme, tudi tu, ali žali Bog, da tu v majhnem številu. Govornik še prosi, da ako ga kdo tu ali tam ni prav zastopil, naj se oglasi, da mu stvar pojasni. Izraz „klerikalci“ se ne tiče častite duhovščine sploh, Bog obvari, temveč iste neke elemente, katerim je

Hofrat posegel je hitro v svoj frakov žep in celi kup „šrift“ ven potegnil.

Peter vzel jih je takoj v roke in hitro eno za drugo pregledal. Aha! Rojstni „cegelec“, krstni „cegelec“, poročni „cegelec“; dobro je. Potem je prišel na vrsto službonamestovalni dekret, „konduiten-cegelec“ „beferderungs-dekret“ in še enaki dekreti in pohvalne „šrifte“ ter še več drugih takih čekarij. Kar naenkrat se pa Peter nekaj domisli in reče: „Vse bi bilo prav ljubi moj Lojkovič; ti papirčki te ja prav dobro legitimirajo. Ali nekaj pa tukaj ‚fali‘. Jaz ne najdem nobene ‚šrifte‘ o tvojih medaljah. Kje imaš pa te?”

Hofrat ves zmešan, popraska se po svoji plešasti glavi, potem pa tako naredi, kakor bi se bil kaj domišljeval in konečno rekel Petru: „Ja, veš ljubi Peter, s to rečjo je malo ‚tumasto‘. Tiste dekrete o mojih medaljah sem mogel pač takrat, ko sem tu gor frčal, med potjo zgubiti. To ni nič čudnega, če sem tako malo na vse to pazil, ker sem med celo potjo se tako milo na oni ožlindrani svet oziral. Sicer pa, da oni dekreti manjkajo, za božjo voljo, tudi menda nič

lasten žep ljubši kakor krščanstvo in narod; sejejo nemir in prepir med ljudstvo in so povzročili razprtije ne samo med Slovenci in Nemci, temveč celo v domačem taboru med Slovenci. Kmečki stan v pravem pomenu pa je najpotrebnejša za človeško družbo in vse časti in spoštovanja v državi. Žalibog, da ljudstvo zaradi klerikalcev, od katerih še bili nekdanji Farizeji ovce, napada pošteno kmetijsko stanstvo.

Poslušalci so navdušeno govor odobrikali, klerikalci pa so zmiraj skušali mir kaliti. Vsled tega so jo klerikalci, 17 na številu, popihali, od katerih je zborovanje v najlepšem miru vršilo. Klerikalci se zopet grozno zaračunili ter mislili, da je največina na njihovi strani. Bili so vajeni povsod nositi zvonec, zdaj pa začenjajo kmetje se na njihovo noge in moč upirati. Kmet vidi, da pri plačilu ali namestnika ne dobi, potem pa ga tudi dandanev ne potrebuje.

G. kaplanu iz Makol, kateri se je od kraja predrzno obnašal, se je v zborovalni dvorani iz strahu nekaj naravnega pripetilo, čez kakšno urino bodemo mogoče drugič poročali.

Govorili so še potem J. Visenjaka iz S. A. Novak iz Lukanje vasi in drugi, prav dolga stvarno o kmečkih razmerah.

Končno govoril je gospod J. Zadravec o „Slov. kmečke zveze“ potem zaključil zborovanje z lepim pozdravom „Hvaljen bodi Jezus Kristus, Bog blagoslovi naše podjetje.“

Črez 200 kmetov se je potem še prav veselilo in naglašalo pristop k „Slov. kmečki zvezi“.

Razburjeni klerikalni duhovi pa so se v Noč gostilni jezili. Farizejska jeza in zaužiti močni „Pet“ pa jih je tako premogel, da se je na pot domu storila velika nesreča. Dva vozova opijana na katerih je sedel tudi makoljski kaplan, treščila drug v drugega s tako močjo, da se je vse položilo

ne de in ti Peter me boš vseeno notri pustil?

„Ne bo šlo“, menil je Peter in zmajal z glavo.

„Jaz moram en ‚cajnes‘ za vse to imeti tudi o tvojih medaljah. Ali veš kaj, jaz hočem eno mene, eno oko zatisniti, če mi ti moreš povedati, zakaj da si ti medalje dobil. To vendar zamogel? Potem zastran mene te pustim.“

Nato postal je hofrat prvič v obraz rudeč, kuhan rak, in takoj na to zopet blede, kakor carski sir. No ja, pa je zopet tako naredil kakor bil pomišljajal daleč nazaj, in začel je „švicat“, pa ni niti besedice.

Peter ga čudno pogleda, se nasmehne ter kratkoročno vpraša: „No Lojkovič! Ali se ne moraš do zakaj si na onem svetu tiste lepe svetle medalje dobil? To jaz moram vedeti, drugače ti pomagati ne morem.“

„Ja, moj Bog“, odgovori mu na to hofrat zmedeno: „Jaz sem namreč tako težko umrl, da ne morem vedeti, Peter, in sem najbrže na moji možganih škatlji trpel. Jaz se, ‚permejkukuš‘ nemorem

kmet Janez Potisk po domače Horvat tako nesrečno padel, da je brez zavesten smrtno bolan in je njegovo življenje na vagi.

To so nasledki klerikalnega hujskanja in puntarije. Ako se jim ne posreči, da povzročijo na zborih nemira ali celo pretepanja, se potolčejo pa med seboj. Mir vam bodi in ljubite se med seboj. Kdor seje veter, žanje vihar.

Tako je bila stvar pri slov. bistriskem zborovanju. Ti „Slov. Gospodar“ pa si prinesel poročilo v zadnji številki celo narobe, kakor je že tvoja navada. Tvoj poročnik si zasluži prav pošteno, da ga imenujemo prav po slovenski „zvit lažnjivec“; stvar tako narobežno poročati, k temu sliši velikansko breme brez značajnosti; kdor je na iste vajen, mu streže po njegovem mnenju v politično čast. Če se laže, more se tako lagati, da končno že sam veruje.

Vsi tisti, kateri so se zborovanja udeležili, naj že bodejo od katere koli stranke, naj sodijo o pravici in prepričani smo, da bodejo v lahkoči preudarili neverjetne laži poročevalca „Slov. Gospodarja“ od zborovanja „Slov. kmečke zveze“ v Slov. Bistrici.

Nov časnik.

„Slovenski Gospodar“ izlegel je „mladega“, to je, en mali listič, nič večji kakor kak koledar in ki ima samo osem strani. Notri v teh osmih straneh pa ni skoraj nobene besede, katera bi se že preje ne bila v „Gospodarju“ brala. Kdor si toraj naroči ta list, ki na leto stane samo 50 krajcarjev, prihrani si naročnino za „Gospodarja“, ki stane na leto dva goldinarja. Nikdo pa si naj ne domišljuje, da mi naročitev na ta „Naš Dom“ priporočamo, kajti stara izkušnja kaže, da otroci slabih starišev so tudi ničvredni, in iz kakčjega jajca se tudi še nikoli mlad ptič izlegel ni. Da se „Gospodar“ zlaže, kadar le usta odpre, je znana stvar, toraj vsakih osem dni; „Naš Dom“ bode pa

ti, zakaj sem te medalje dobil; res ne — če me tudi takoj pobiješ.“

„Trotl ti“, zavpije Peter nad njim ves razsrjen. Kaj govoriš tu v nebesih tako neumno žlobodrijo? Kaj misliš ti od nas tu gori, ha? V kraljestvu večnega veselja, od pobijanja govoriti!? Kaj takega pa ne! Zdaj ti rečem zadnjokrat: Če se ne domisliš, zakaj si dobil svoje medalje, ne bo z v nebesa iti, nič.“

Hofrat začel je zdaj milo prositi in z vso resnobo priznal, da se res za vzroke najmanje domisliti ne more, zakaj je dobil medalje.

Peter bil je že ves divji, ker ga ena edina duša tako dolgo zadržuje, je lino na vratih srdito zaputnil ter pričel eno za drugim malo preglasno šinfati. Kaj tacega! Ta kujavec s svojim „hofrattitlno“ kaj bi imel pravico, da se ga ima prec zadej za angeljem postaviti, ali kakor da bi hotel ves častni rostor pri nas imeti, ha-ha-ha! ki še niti ne ve, kaj je tiste svoje črepinje na prsih dobil. Ali sem pameten? Cela komedija prav za prav enkrat ni tako vredna, da se jaz tako „giftam.“

zato manje lagal, ker izhaja vsakih štirinajst dnij in ker ima tako malo papirja in malo tiska.

Že v prvi številki, ki je 23. maja izšla, skušal je „Naš Dom“ kmete nalagati in bilo bi se mu morda posrečilo, ko bi „Štajerca“ ne bilo, kateri strogo pazi in ki se niti z lepimi besedami slepiti ne pusti.

„Naš Dom“ piše med drugim tudi sledeče:

„Vsi veste, kako hudi časi so dandanes posebno za kmeta. Človeka solze oblijejo nad marsikaterim kmetskim domom. Stari oče je bil še tu gospodar, bil je poštenjak stare korenine; v hiši so imeli vsega zadosti, bili so srečni in zadovoljni. Pa prišli so drugi časi. Kjer je bil poprej pošten in premožen kmetski dom, je sedaj žalostna, z dolgovi obložena puščava, ali pa se že tujec tam šopiri, domačin pa je moral zapustiti očetovski dom ter iti s trebuchom za kruhom.

Kako bridko je, zapustiti očetovski dom! „Ljubo doma, kdor ga ima.“ Ni lahko na svetu milejšega kraja, kakor je ljuba domača hiša. Tu je zapopadeno vse, kar nam je na svetu najbolj milo in drago. V očetovskem domu je tekla naša zibelka, tu smo preživeli srečna otroška leta tu nas vse spominja naših starišev, bratov in sester. Očetovski dom je ognjišče družine pa tudi vogelni kamen občine, dežele, cesarstva. V domači hiši rastejo pridni občani, domovini in cesarju pa zvesti podložniki.

Zares, prav imaš, ti ljubi mali mladi „Gospodarček“ ako praviš da se kmetu godi slabo in da se je njegov denar preselil v druge žepe. Ali ako hočeš pošten biti, moraš tudi povedati, kdo ima danes njegov denar.

Vsak starejši kmet vedel se bode še spominjati, kako je pri nas pred 30 leti izgledalo. Sicer tudi ta krat kmet ni ničesar preveč imel, ali imel je vsaj toliko, da je živeti zamogel in se mu ni vsaki dan treba bati bilo, da ga bo kdo iz njegovega domovja pognal. Ali ne samo kmetu se je takrat boljše godilo, temuč tudi obrtnikom, krčmarjem in kramarjem v vaseh, trgih in mestih. Ljudje postali so takrat bogati, ali danes? danes gre eden za drugim v nič. Sedajšnji čas trpi kmet tako kakor obrtnik in trgvec. **Samo en stan ne trpi, to so advokatje, koji zmirom boljše kupčije delajo, kolikor bolj se kmeta toži in**

„Kaj pa imaš Peterl?“ zasliši se nakrat mili glas zraven Petra, ki se ga pa je tako prestrašil, kajti pred njim stal je nebeški oče.

„Odpusti mi že, ljubi gospod, ker sem bil zopet enkrat tako razsrjen. Včasih mora se pa že prav oslovsko potrpežljivost imeti, tukaj na straži pri nebeških vratih. Zunaj stoji zdaj ravno neki umrli hofrat, piše se Lojkovič“

„Ej, saj vem“, vmešal se je nebeški oče v govor in se smejal.

„. . . in čes tega sem se jaz tako presneto jezil. Misli si ljubi oče le, ali se ne more tak star krokar nikakor domisliti, zakaj je svoje medalje dobil. Ali se ni čez tako zabitost za jeziti?“

„Pojdi, pojdi Peterl“, ga je nebeški oče pomiril, „ne smeš se čez tako neumnost takoj razsrditi. In to grdo „šinfanje“ in kletvino, saj veš, jaz ne morem tega trpeti. Čez kaj takega se „giftati!“ Poslušaj! Kadar o kaki stvari nisi na čistem, veš ja, kaj imaš storiti. Zakaj sem pa jaz tukaj? Bi bil pač mene poprašal. Veš ja vendar, da sem jaz vseveden.“